

21. helluntain jälkeinen viikko, maanantai

Päivän epistola

(Fil. 4: 10 – 23).

”Veljet, Herra on suonut minulle sen suuren ilon, että te vihdoin olette voineet antaa minulle uuden osoituksen huolenpidostanne. Sitä te tosin olette koko ajan halunneet, mutta ette ole saaneet siihen tilaisuutta. Tällä en tarkoita sitä, että kärsin puutetta, koska olen oppinut tulemaan toimeen sillä, mitä minulla on. Tunnen köyhyyden ja hyvinvoinnin, olen tottunut kaikkeen ja kaikenlaiseen, syömään itseni kylläiseksi ja näkemään nälkää, elämään runsaudessa ja puutteessa. Kestän kaiken hänen avullaan, joka antaa minulle voimaa. Te teitte silti hyvin, kun autoitte minua vaikeuksissani. Niin kuin itsekin tiedätte, te filippiläiset olitte ainoa seurakunta, joka evankeliumin julistustyön alkuvaiheessa, kun olin lähtenyt Makedoniasta, antoi minulle vastalahjaksi taloudellista tukea. Jo silloin, kun olin Tessalonikassa, te lähetitte minulle avustusta parikin kertaa. En minä tosin teidän lahjojanne tavoittele, toivon vain, että työnne tuottaisi teille yhä enemmän hedelmää. Tunnustan saaneeni kaiken ja enemmänkin. Minulla on kaikkea yllin kyllin nyt, kun olen saanut Epafroditokselta teidän lähettämänne lahjan, joka on hyvältä tuoksuva, otollinen, Jumalan mielen mukainen uhri. Minun Jumalani on Kristuksen Jeesuksen tähden antava teille taivaallisen kunniansa rikkaudesta kaiken, mitä tarvitsette. Jumalan, meidän Isämme, on kunnia aina ja ikuisesti. Aamen. Tervehtikää kaikkia Kristuksen Jeesuksen pyhiä. Minun luonani olevat veljet lähettävät teille terveisiä. Teitä tervehtivät myös kaikki täkäläiset uskovat, erityisesti ne, jotka ovat keisarin palveluskuntaa. Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne.”

Suurin osa tämän päivän tekstistä on Paavalin kiitollisuuden ilmaisu siitä avustuksesta, jonka hän on saanut Filippin seurakunnalta ollessaan nyt vankilassa. Hän kokee tämän lahjan ”suurena ilona”. Tarkasti katsoen teksti ei kuitenkaan sisällä varsinaista kiitosta itse lahjasta. Paavali myös toteaa, että hän voi toimia itsenäisesti, ilman ulkopuolista apua: ”olen oppinut tulemaan toimeen sillä, mitä minulla on”. Tässä Paavali ilmaisee asian, joka jokaisen kristityn tulisi oppia: tyytyväisyys siihen, mitä ihmisellä on.

Paavalin ja filippiläisten välillä oli erityinen suhde. Filippin seurakunta oli ”ainoa seurakunta, joka evankeliumin julistustyön alkuvaiheessa” ”antoi minulle vastalahjaksi taloudellista tukea”. Filippi oli ensimmäinen seurakunta Euroopan puolella, minkä Paavali perusti. Sitä ennen Paavali oli toiminut Aasian puolella. Paavali oli myös valmis vastaanottamaan apua filippiläisiltä. ”Antoi minulle vastalahjaksi taloudellista tukea” on vanhemman suomennoksen mukaan ”käyneet minun kanssani

tiliyhteyteen annetusta ja vastaanotetusta”. Nykyinen käännös on hyvä, mutta vanhempi käännös paljastaa, että Paavalin käyttämä ilmaisu on kaupankäynnin kieltä ja ilmaisee laillisen yhtiökumppanuuden kreikkalais-roomalaisessa maailmassa.

Tämä auttaminen: ”tuottaisi teille yhä enemmän hedelmää”. Paavali näkee auttamisen olevan filippiiläisille pelastusta tuova asia. Paavali on kuitenkin saanut jo niin paljon, että lisäapu saattaisi hänet hämilleen: ”Tunnustan saaneeni kaiken ja enemmänkin”. Paavali käyttää Vanhan testamentin sakraalista kieltä kertoessaan saamastaan lahjasta: ”joka on hyvältä tuoksuva, otollinen, Jumalan mielen mukainen uhri” (vrt. 1. Moos. 8: 21; 2. Moos. 29: 18; Hes. 20: 41). Näin hän ilmaisee, että lahja todellisuudessa annettiin Jumalalle. Vastaavasti Jumala oli antava filippiiläisille ”taivaallisen kunniansa rikkaudesta”. Kunnia on jumalallinen voima ja läsnäolo, joka työskentelee muuttaen ihmisiä kohti Jumalan kaltaisuutta.

Sitten tulee kirjeen loppuosa. Paavali tervehtii ”Kristuksen Jeesuksen pyhiä” tarkoittaen sillä Filippin seurakunnan jäseniä. ”Täköläiset uskovat” lähettävät myös tervehdyksensä, erityisesti keisarin palveluskuntaan kuuluvat. Näillä tarkoitetaan keisarin palveluksessa olevia siviilityöntekijöitä. Nämä voivat olla palveluksessa Roomassa tai jossakin muussa suuremmassa kaupungissa. Viimeiseksi Paavali toivottaa filippiiläisille Jeesuksen Kristuksen armoa.

Päivän evankeliumi

(Luuk. 7: 36 – 50)

”Siihen aikaan eräs fariseus kutsui Jeesuksen kotiinsa aterialle, ja hän meni sinne ja asettui ruokapöytään. Kaupungissa asui nainen, joka vietti syntistä elämää. Kun hän sai tietää, että Jeesus oli aterialla fariseuksen luona, hän tuli sinne mukanaan alabasteripullo, jossa oli tuoksuöljyä. Hän asettui Jeesuksen taakse tämän jalkojen luo ja itki. Kun Jeesuksen jalat kastuivat hänen kyynelistään, hän kuivasi ne hiuksillaan, suuteli niitä ja voiteli ne tuoksuöljyllä. Fariseus, joka oli kutsunut Jeesuksen, näki sen ja ajatteli: ”Jos tämä mies olisi profeetta, hän kyllä tietäisi, millainen nainen häneen koskee. Nainenhan on syntinen.” Silloin Jeesus sanoi hänelle: ”Simon, minulla on sinulle puhuttavaa.” Puhu vain, opettaja”, fariseus vastasi. ”Oli kaksi miestä”, sanoi Jeesus. ”He olivat velkaa rahanlainajalle, toinen viisisataa, toinen viisikymmentä denaaria. Kun heillä ei ollut millä maksaa, rahanlainaja antoi molemmille velan anteeksi. Miten on, kumpi heistä nyt rakastaa häntä enemmän?” Simon vastasi: ”Eiköhän se, joka sai enemmän anteeksi.” ”Aivan oikein”, sanoi Jeesus. Hän kääntyi naiseen päin ja puhui Simonille: ”Katso tätä naista. Kun tulin kotiisi, sinä et antanut vettä jalkojeni pesuun, mutta hän kasteli jalkani kyynelillä ja kuivasi ne hiuksillaan. Sinä et

tervehtinyt minua suudelmalla, mutta hän on suudellut jalkojani siitä saakka kun tänne tulin. Sinä et voidellut päätäni öljyllä, mutta hän voiteli jalkani tuoksuöljyllä. Niinpä sanonkin sinulle: hän sai paljon syntinsä anteeksi, sen vuoksi hän rakasti paljon. Mutta joka saa anteeksi vähän, se myös rakastaa vähän.” Ja hän sanoi naiselle: ”Kaikki sinun syntisi on annettu anteeksi.” Pöytävieraat alkoivat ihmetellä: ”Kuka tuo mies on?” Hänhän antaa syntejäkin anteeksi.” Mutta Jeesus sanoi naiselle: ”Uskosi on pelastanut sinut. Mene rauhassa.”

Vastaavanlainen kertomus löytyy kaikilta evankelistoilta (Matt. 26: 6 – 13, Mark. 14: 3 – 9 ja Joh. 12: 1 – 9). Muilla evankelistoilla kertomus on sijoitettu Betaniaan ja ajallisesti juuri ennen pääsiäistä. Luukkaan evankeliumi ei kerro tapahtumapaikkaa eikä sen aikaa. Johannes mainitsee syntiseksi naiseksi Marian, mutta ei mainitse talon isännän nimeä, joka muilla on (Simon). Luukas ei puhu opetuslapsista mitään, mutta muut evankelistat mainitsevat opetuslasten pitävän tuollaista ”öljyn haaskausta” tuhlauksena, ja Jeesuksen vastaavan opetuslapsille: ”Köyhät teillä on luonanne aina, mutta minua teillä ei ole”.

Varhaisessa kirkossa näitä kertomuksia on verrattu toisiinsa ja mietitty, onko kyse samasta kertomuksesta. Osa kirkon opettajista piti kertomusta samana. Osa on nähnyt näissä kertomuksissa kaksi eri tapahtumaa, osa jopa kolme eri tapahtumaa.

Kertomuksen fariseus kutsuessaan Jeesuksen ei osoita erityistä vieraanvaraisuutta. Todennäköisesti hän kutsui Jeesuksen uteliaisuudesta tai etsiäkseen Hänestä jotain heikkoutta. Hänellä ei ole erityistä uskoa Jeesukseen. Tämä käy ilmi, että hän ajatteli, ettei Jeesus tiennyt, kuka jalkoja pesevä nainen oli. Nainen oli kuullut, että Jeesus oli kyseisessä talossa. Häntä ei ollut kutsuttu sinne. Hän siis tuli sinne oma-alotteisesti, ilman lupaa. Tällaisesta ihmisten tulemisesta toisen kotiin kerrotaan myös Markuksen evankeliumissa (Mark. 1: 33; 2: 2). Talon rakenteen on pitänyt olla sillä tavoin avoinainen, että tällainen tunkeutuminen oli mahdollista.

Luukas on toimittanut kertomuksen sillä tavoin, että fariseus on tässä juutalais-kristitty Luukkaan perustamassa seurakunnassa. Tämä jakaa juutalaisen ankaran perinteen mukaan ihmiset kahteen ryhmään, puhtaisiin ja epäpuhtaisiin. Jeesus osoittaa toiminnallaan, että Hänellä ei ole tällaista jakoa, Hän sallii epäpuhtaan naisen koskea itseään. Selvennykseksi todettakoon, että aterialla ei istuttu sillä tavoin, kuin me istumme pöydän ääressä, vaan ihmisten asento on osittain makuulla ollen.

Syntistä elämää viettänyt nainen ei välttämättä ole prostituoitu, niin kuin me helposti ajattelemme. Meillä ei ole sellaisesta vakuuttavaa todistetta. Luukkaan mukaan syntisinä pidettiin esimerkiksi

publikaaneja (Luuk. 5: 30), sekä syömäreitä ja juomareita (Luuk. 7: 34). Niin miehet kuin naiset voivat tehdä muitakin, kuin seksuaalisuuteen liittyviä syntejä.

Nainen kohtelee Jeesusta suurella kunnioituksella. Hän pesee Jeesuksen jalat kyynelillään, kuivaa ne hiuksillaan, suutelee niitä ja voitelee ne tuoksuöljyllä. Jalkojen voiteleminen on poikkeuksellista, sillä yleensä voideltiin pää (hiukset). Vähän myöhemmin Jeesus vertaa Simonin ja naisen toimintaa todeten naisen toiminnan osoittavan suurta rakkautta. Tällä rakkauden toiminnalla nainen osoitti uskonsa Jeesukseen.

Hieman aikaisemmin (Luuk. 7: 16) todettiin, että kansa piti Jeesusta ”suurena profeettana”. Nyt Jeesus osoittaa, tietämällä Simonin ajatukset, että Hän on profeetta. Mutta Hän on vielä paljon enemmän, sillä Hän antaa naiselle tämän synnit anteeksi.

Jeesus kertoi kertomuksen kahdesta velallisesta, jotka saivat lainansa anteeksi. Sitten Hän kysyi Simonilta, kumpi velallinen rakasti enemmän? Simonin vastaus on oikea: se, joka sai enemmän anteeksi. Simon ei ollut tehnyt mitään väärää Jeesusta kohtaan, mutta hän ei myöskään osoittanut mitään erityistä vieraanvaraisuutta. Mahdollisuus jalkojen pesuun ja hiusten öljyämiseen osoitti suurta vieraanvaraisuutta. Tätä Simon ei osoittanut Jeesukselle. Hän ei myöskään tervehtinyt Jeesusta suutelemalla (poskelle) Häntä.

Teksti on siinä mielessä ongelmallinen, että se ei kerro, milloin nainen sai syntinsä anteeksi. Tekstin mukaan naisen toiminta on tulosta jo saadusta syntien anteeksisaamisesta. Sen on täytynyt tapahtua ennen kuin nainen tuli pesemään Jeesuksen jalkoja. Yksi vaihtoehto on se, että nainen olisi saanut syntinsä anteeksi otettuaan Johannekselta vastaan kasteen? Sitten Jeesus toteaa: ”Kaikki sinun syntisi on annettu anteeksi.” Naisen rakastava toiminta osoitti hänen uskonsa Jeesukseen. Mikään ei ollut estämässä naisen ja Jumalan välistä suhdetta. Tämän takia Jeesus sanoi naiselle: ”Uskosi on pelastanut sinut”. Saman ajatuksen Jeesus oli sanonut aikaisemmin halvaantuneelle, joka oli laskettu rakennuksen katolta Jeesuksen eteen (Luuk. 5: 20).

Juutalaisuudessa vain Jumala voi antaa syntejä anteeksi. Temppeleissä suoritetuissa uhreissa uhraaja sai syntinsä anteeksi. Tätä toimintaa ohjasi ja valvoi temppelin papisto. Nyt pöytävieraat Luukkaan mukaan ihmettelevät asiaa: ”Kuka tuo mies on? Hänhän antaa syntejäkin anteeksi.” Tässä kohdassa kertomus muistuttaa halvaantuneen parantamista ja Leevin järjestämiä kutsuja (Luuk. 5: 17 – 32). Kertomuksia yhdistää myös se, että fariseukset eivät ymmärrä, että Jeesus voisi (vain ihmisenä) antaa syntejä anteeksi. Näin Luukas muuttaa kertomus siihen suuntaan, että se paljastaa kuulijalle tai

lukijalle, kuka Jeesus on. Hän ei ole pelkkä ihminen, vaan se, joka on itse lainantaja! ”Kuka voi julistaa asioita, jotka ovat Lain yläpuolella, paitsi Hän, joka on lain säätänyt?” (Kyrillos Aleksandrialainen).

”Mene rauhassa” on Luukkaan rakastama teema. Rauha ei tässä merkitse vastakohtaa sodalle, vaan se on kokonaisuus, jossa on niin sopusointu, hyvä olo, vauraus ja turvallisuus. Siihen liittyy lähimmäisen rakastaminen ja yhteys Jumalaan. Johannes Kastajan isän, vanhurskaan Sakariaan kiitosvirressä, Sakarias ennustaa: ”Se loistaa pimeydessä ja kuoleman varjossa eläville, se ohjaa jalkamme rauhan tielle.” (Luuk. 1: 79) Ylösnousemisensa jälkeen kohdatessaan opetuslapset Jeesuksen ensimmäiset sanat ovat; ”Rauha teille”. (Luuk. 24: 36) Luukas aloittaa ja lopettaa evankeliuminsa kertomalla, että Jeesus Kristus tuo meille rauhan. ”Mene rauhassa” on kehoitus naiselle (ja meille) toimia sillä tavoin, että me lähenemme Jumalaa.

Kertomus tuo esille suuren eron Vanhan ja Uuden Liiton välillä. Vanhan testamentin lakiuskonto ei tunne käsitettä armo. Uudessa liitossa Jumalan armo on keskeisessä asemassa. Simon fariseus edustaa tässä Vanhan Liiton armottomuutta ja Jeesuksen toiminta Uuden Liiton armoa. Tämä armo löytyy Kirkosta. ”Kirkko on perustellusti suurempi kuin Laki, sillä Laki ei tunne syntien anteeksiantamista eikä salaisuutta, missä salaiset synnit on puhdistettu. Sen takia, se, mikä puuttuu Laista on tullut täydelliseksi Evankeliumissa” (Ambrosius Milanolainen).